

ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ГЛОСАРІЯ – ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО НАПОВНЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ У ВІРТУАЛЬНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЛЬВІВСЬКОЇ ПОЛІТЕХНІКИ

© Матіко Г.Ф., 2011

Розглянуто можливості термінологічного наповнення дисципліни у Віртуальному навчальному середовищі Львівської політехніки за допомогою глосарія, порядок його створення та особливості користування.

Ключові слова: віртуальне навчальне середовище, глосарій, термін, формат відображення терміну, інтерфейс, автоматичне зв'язування термінів, категорії словника.

This article contains the facilities of terminological filling of discipline in Virtual learning system of Lvivska polytechnica by means of glossary, the way of its creating and the features of its using.

Keywords: virtual learning system, glossary, term, term representing format, interface, automatic linking of terms, glossary categories.

Вступ

Глосарій є важливим навчальним функціональним інструментом дисципліни у віртуальному навчальному середовищі Львівської політехніки (ВНС ЛП). Він дає можливість створювати, редагувати та розмішувати терміни дисципліни у вигляді переліку на зразок словника. Кожному терміну словника відповідає його визначення, набір ключових слів та певні параметри автоматичного зв'язування. Викладачу не потрібно створювати посилання на терміни курсу, фільтр автоматичного зв'язування робить це автоматично [1].

Дисципліна у ВНС ЛП може містити один головний глосарій та декілька допоміжних, терміни з яких викладач може переносити у головний глосарій. Кількість глосаріїв у дисципліні, основні параметри та можливості їх наповнення і користування визначає викладач за допомогою відповідних налаштувань як самого словника, так і кожного терміна зокрема, що частково описано в [1, 2]. **Метою цієї статті** є дослідження особливостей налаштування глосарія в електронній дисципліні для ефективного застосування його викладачами та студентами в навчальному процесі.

Особливості налаштування глосарія у ВНС ЛП. Глосарій створюють в режимі редагування дисципліни, у потрібному модулі дисципліни натиснувши *Додати завдання* і вибравши *Глосарій*. Далі слід заповнити його налаштування, які визначають основні можливості і властивості глосарія. Перш за все необхідно ввести *Назву* і короткий *Опис* глосарія. Для зручності користувачів, особливо при повільному зв'язку, словник із великою кількістю термінів можна розбити на сторінки, вказавши кількість термінів на сторінці за допомогою опції *Записи показані посторінково* [1].

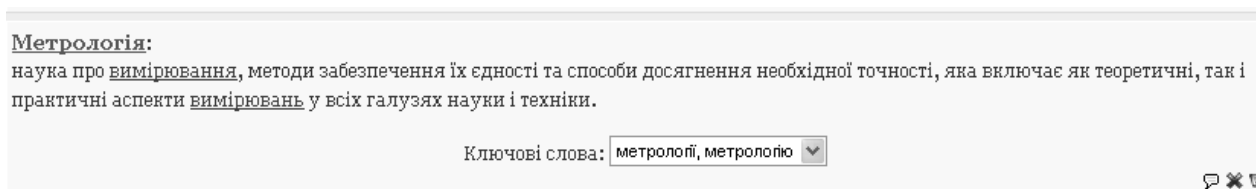
Як вже було зазначено вище, глосарій може бути *Головним* або *Допоміжним* (опція *Тип глосарія* на рис. 1), терміни з яких викладач може перенести у головний глосарій. Головний глосарій можуть модифікувати лише викладачі. Допоміжний глосарій можна формувати спільно із студентами, при цьому

Рис. 1. Основні налаштування глосарію

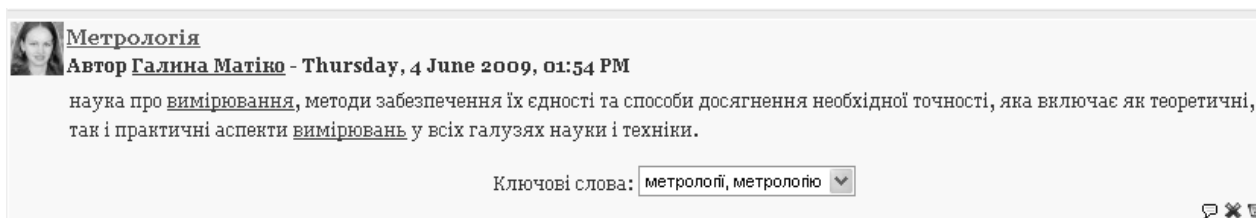
слід окремо вказувати, чи потрібне схвалення викладача, щоб записи студентів стали доступними всім учасникам модуля (опції *Студенти можуть додавати записи*, *Відсутність певного статусу* на *рис.1*). Можна дозволити студентам подвійні записи, тобто давати декілька визначень одного терміна, а також залишати коментарі до термінів глосарія (опції *Дозволені подвійні записи*, *Дозволені коментарі в записах*).

Якщо увімкнути опцію *Дозволити перегляд для друку*, то студенти зможуть перемикаати глосарій у вигляд, зручний для друку (без додаткових елементів управління).

Глосарій підтримує декілька форматів відображення термінів (опція *Вивести формат*). Деякі із можливих форматів відображення термінів наведено на *рис. 2*.

а

б

*Рис. 2. Формати відображення термінів:
а – простий, словниковий стиль; б – енциклопедія*

Важливим інструментом для створення динамічних зв'язків є автоматичне зв'язування термінів із глосарієм з термінами в ресурсах дисципліни. Тобто будь-який термін, що зустрічається в тексті, фактично стає посиланням на відповідний запис в словнику (опція *Автоматичне лінування записів глосарія* на *рис. 1*). З ресурсами у форматах .doc, .pdf, .xls та ін. ця функція не працює. Але цієї опції недостатньо для зв'язування термінів, *автоматичне зв'язування* слід налаштувати також для кожного терміна окремо [2]. Побічним ефектом автоматичного зв'язування є під'єднання глосарія до тестів, тому під час тестування рекомендують відключати вказану опцію і навіть зробити глосарій невидимим (опція *Видимий*).

Для зручності користувачів можна набувати інтерфейс словника (спосіб пошуку і перегляду термінів). За це відповідають такі налаштування: *Показати спеціальні зв'язки* – дає змогу вказувати при пошуку спеціальні символи виду \$, %, @ і ін., *Показати алфавіт* – дає змогу шукати записи за абеткою, *Показати всі зв'язки* – дає змогу переглядати відразу всі записи словника (*рис.1*). Студенти та викладачі можуть оцінювати записи в глосарії за вибраною шкалою протягом певного вказаного періоду часу (опція *Оцінка*).

Налаштувавши вищевказані параметри, слід натиснути *Зберегти і показати*. У результаті створюється пустий глосарій. Додають новий термін кнопкою *Додати новий запис*, при цьому з'явиться форма для введення терміна, його визначення (опції *Концепт* та *Визначення* на *рис. 3*) та інших параметрів. Для коректного функціонування глосарія при заповненні цієї форми важливо правильно налаштувати основні параметри терміна.

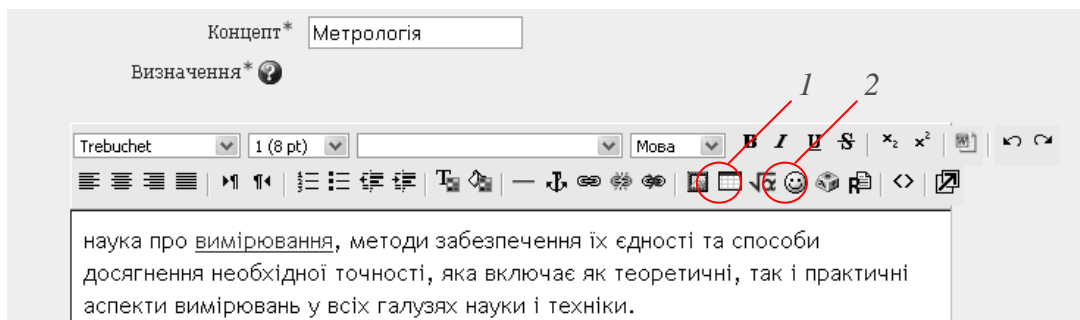

Рис. 3. Форма для введення терміна у глосарій

Для зручності користувачів записи словника можна групувати в категорії (опція *Категорії*). Категорії створюють за допомогою опції глосарія *Редагувати категорії*.

Кожен термін словника може мати набір ключових слів, які також будуть використані при автоматичному зв'язуванні. Наприклад, якщо глосарій містить термін "каталог" із ключовим словом "напка", то система відсилатиме до визначення "каталог", якщо зустрінє слово "напка" у ресурсі.

До записів словника можна прикріплювати файли-вкладення із додатковою інформацією (зображення, відеофайли, аудіофайли).

Кожному терміну окремо можна визначити спосіб його розпізнавання системою у тексті. Так, опція *Запис чутливий до регістру літер* визначає чутливість записів до малих та великих літер (якщо налаштовано *Так*, то термін "html" не буде зв'язаний із терміном "HTML" у тексті). Якщо увімкнути опцію *Посилання дається лише на ціле слово*, то термін *система* у словнику не буде зв'язаний із словом *систематичний* [3].

Записи глосарія можуть містити рисунки та формули. Щоби вставити рисунок у поле *Визначення* терміна, слід скористатись іконкою візуального редактора 1 на рис. 3 і вставити рисунок, як при створенні веб-сторінки. Для введення формули слід скористатись форматом TeX або іконкою формульного редактора 2 на рис. 3 [4].

Записи словника можна експортувати та імпортувати в xml-форматі, скориставшись відповідною опцією глосарія.

Терміни глосарія можна відображати у головному вікні дисципліни, що сприяє кращому їх засвоєнню студентами. Для цього в системі передбачено блок *Випадковий запис із глосарія* (рис. 4), який можна налаштувати в режимі редагування дисципліни. Цей блок вибирає випадковий термін та його визначення із вказаного викладачем словника (текст, що відображається в заголовку блоку, спосіб вибору нового терміна та тривалість його відображення у блоці задає викладач). В блоці можна передбачити посилання на можливі дії з глосарієм, наприклад, додавання свого терміна, перегляд інших термінів глосарія.

Рис. 4. Блок "Випадковий запис із глосарія"

Висновки

Впровадження віртуального навчального середовища Львівської політехніки у навчальний процес завдяки його потужному інструментарію сприятиме покращенню якості вищої освіти в університеті. Зокрема, глосарій є одним із важливих інструментів для ефективного засвоєння студентами матеріалу дисципліни у ВНС ЛП та для забезпечення інтерактивності дисципліни. Розроблення та наповнення глосарія сприяє удосконаленню термінологічної бази дисципліни, а також заохочує студентів до її вивчення.

1. Створення електронних навчальних дисциплін у віртуальному навчальному середовищі Львівської політехніки: Посібник / Укл.: Д.В. Федасюк, Л.Д. Озірковський, В.М. Якубенко. – Львів: Вид-во Нац. ун-ту „Львівська політехніка”, 2009. – 60 с. 2. Мясникова Т.С., Мясников С.А. Система дистанційного обучения MOODLE. – Харьков, 2008.-232 с. 3. www.moodle.org. 4. <http://moodle.udec.ntu-kpi.kiev.ua>.